

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea din Craiova
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	de Teologie
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii universitare	Licență, seria 2023-2027
1.6. Forma de organizare	Zi
1.7. Programul de studii	Teologie Ortodoxă Pastorală

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei			Teologie dogmatică ortodoxă			2.2. Cod	D15TOPL665
2.3. Titularul activităților de curs			Pr. lect. univ. dr. Lucian Zenoviu BOT				
2.4. Titularul activităților de seminar/ laborator							
2.5. Anul de studiu	III	2.5. Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.7. Regimul disciplinei	DF, DO

3. Timpul total estimat (ore pe semestru a activităților didactice)

3.1. Numărul de ore pe săptămână	4	din care: 3.2 curs	2	3.3. seminar/laborator	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5 curs	28	3.6. seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp - ore/sapt.					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					15
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					12
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități de cercetare					3
3.7. Total ore studiu individual					44
3.8. Total ore pe semestru					100
3.9. Numărul de credite					4

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	• Cunoașterea <i>Sfintei Scripturi</i>, a istoriei bisericești și o bună orientare în patrologia răsăriteană, precum și în istoria filosofiei antice; • Cunoașterea principiilor gnoseologiei răsăritene, precum și a învățăturii despre creație a Bisericii Ortodoxe; • Cunoașterea principiilor hermeneutice specifice Ortodoxiei.
--------------------	--

4.2. de competențe	• Operare pe calculator (Word, AI); • Capacitatea de sinteză și gândire critică.
--------------------	---

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	• Cursul se va desfășura în condițiile impuse de lege, urmând procesul de predare și învățare fizic.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	• Sală specială destinată activităților practice; • Sală virtuală pe platforma Google Classroom.

6. Obiectivele disciplinei – rezultate așteptate ale învățării la formarea cărora contribuie parcurgerea și promovarea disciplinei

Cunoștințe	Studentul/Absolventul: 1. Cunoaștere învățătura de credință a Bisericii Ortodoxe și identifică diferențele dogmatice și canonice; 2. Înțelege și cunoaște conceptele, curentele și noțiunile specifice triadologiei răsăritene, dintr-o perspectivă cronologică și sistematică; 3. Cunoaște terminologia și noțiunile generale ale <i>Teologiei Dogmatice</i>, dar și evoluția teologiei românești; 4. Este familiarizat cu operele Sfinților Părinți și ale scriitorilor răsăriteni care au avut un impact considerabil asupra <i>Teologiei Dogmatice</i> moderne; 5. Cunoaște principalele tendințe în domeniul triadologiei ortodoxe și a învățaturii despre Revelație; 6. Dobânște perspective transdisciplinare în problematica studiului și cercetării dogmatice.
Aptitudini (Abilități)	Studentul/Absolventul: 1. Asimilează și își împropriează temeinic adevărul de credință dogmatic, promovat prin învățătura și în viața Bisericii; 2. Aplică reguli de muncă organizată și eficientă, dobândește atitudini responsabile față de domeniul didactic-științific, pentru valorificarea creativă a propriului potențial, cu respectarea principiilor și a normelor de etică profesională; 3. Culege informații din medii științifice diverse, adaptând și aplicând aceste valori noi propriei practici liturgice; 4. Dobândește capacitatea de dialog cu celelalte discipline teologice și ramuri ale științei, în identificarea unei viziuni integratoare.
Responsabilitate și autonomie	Studentul/Absolventul: 1. Dobândește capacitatea de a distinge adevărul de credință de învățături greșite, respectiv asimilează teoretic și practic adevărul de credință dogmatic, practica liturgică și canonică; 2. Cunoaște principalele metode de expunere a învățaturii Bisericii; 3. Își formează capacitatea de a argumenta interdependențele dintre învățătura patristică, expresia liturgică a dogmei și teologia contemporană; 4. Își formează capacitatea de analiza a problemelor cu implicații pentru Tradiția Bisericii; 5. Dobândește capacitatea de a argumenta puncte de vedere personale în baza unei analize dogmatice, respectiv de a identifica situații concrete de aplicare a învățaturii răsăritene; 6. Învăță să folosească corect sursele bibliografice, cu raportare la izvoarele biblice, patristice și filocalice.

7. Conținuturi

7.1. CURS	Modalitatea de desfășurare	Metode de predare	Fond de timp alocat (ore)
1. Introducere triadologia răsăriteană 1.1. Specificitatea triadologiei răsăritene; 1.2. Noțiuni specifice în prezentarea triadologiei; 1.3. Provocări contemporane ale triadologiei.	față în față (săptămâna 1)	Prelegere Materiale didactice imprimate	2 ore
2. Învățătura scripturistică despre Sfânta Treime 2.1. Descoperirea Tainei Sfintei Treimi; 2.2. Limbajul triadologic biblic; 2.3. Taxis-ul și formule triadologice în Scriptură; 2.4. Contestări și problematizări privind triadologia scripturistică.	față în față (săptămâna 2)	Prelegere Materiale didactice imprimate	2 ore
3. Abordări filosofice ale triadologiei 3.1. Ereziile antitrinitare; 3.2. Formulări succinte și contestarea lor; 3.3. Analogiile trinitare și problema lor; 3.4. Discuția despre ființă și atribute	față în față (săptămâna 3)	Prelegere Materiale didactice imprimate	2 ore
4. Formularea dogmei trinitare în Antichitatea creștină I: Răsăritul 4.1. Triadologia Sf. Atanasie cel Mare; 4.2. Triadologia Capadocienilor; 4.3. Triadologia Sf. Chiril al Ierusalimului.	față în față (săptămâna 4)	Prelegere Materiale didactice imprimate	2 ore
5. Formularea dogmei trinitare în Antichitatea creștină II: Apusul 5.1. Triadologia Sf. Irineu de Lyon; 5.2. Doctrina despre Treime la Fericitul Augustin; 5.3. Doctrina despre Treime în Sinoadele apusene; 5.4. Problemele triadologiei apusene.	față în față (săptămâna 5)	Prelegere Materiale didactice imprimate	1 ore

6. Vocabularul triadologic 6.1. Conceptele și terminologia agrete ecumenic; 6.2. Numirile: Tată, Fiu, Duh Sfânt – importanța și relevanța lor; 6.3. Persoanele treimice și relațiile dintre ele; 6.4. Antinomiile trinitare.	față în față (săptămâna 6)	Prelegere Materiale didactice imprimate	1 ore
7. Structura triadologiei răsăritene 7.1. Distincția dintre Persoanele treimice; 7.2. Distincția dintre teologie și iconomie; 7.3. Distincția dintre ființă, persoane și energie; 7.4. Perihoreza, comuniunea treimică și comuniunea creației.	față în față (săptămâna 7)	Prelegere Materiale didactice imprimate	2 ore
8. Discursul iconografic triadologic 8.1. Tradiția icoanei Sfintei Treimi; 8.2. Deviații iconografice; 8.3. Semnificații și posibilități.	față în față (săptămâna 8)	Prelegere Materiale didactice imprimate	2 ore
9. Discursul doxologic despre Treime 9.1. Prăznuirile dedicate Sfintei Treimi și exprimările dogmatice relevante; 9.2. Principalele elemente triadologice din cărțile de slujbe; 9.3. Dimensiunea eclesiologică și implicațiile etice ale mărturiei doxologice.	față în față (săptămâna 9)	Prelegere Materiale didactice imprimate	2 ore
10. Filioque și implicațiile sale 10.1. Istoria controverselor; 10.2. Pozițiile ortodoxe privind chestiunea: Sf. Fotie, Sf. Grigorie II Cipriotul, Sf. Marcu al Efesului și Sf. Nil Cabasila; 10.3. Dimensiunea eclesiologică a dezbaterii și implicațiile etice.	față în față (săptămâna 10)	Prelegere Materiale didactice imprimate	2 ore

11. Triadologia medievală (I): Toma D'Aquino 11.1. Discursul aristotelic și teologia scolastică; 11.2. Elementele specifice scolasticilor; 11.3. Prezentare comparativă a triadologiei scolastice și răsăritene.	față în față (săptămâna 11)	Prelegere Materiale didactice imprimate	2 ore
12. Triadologia medievală (II): Sf. Grigorie Palama 12.1. Învățătura Sfântului despre Duhul Sfânt; 12.2. Influențe și perspective în triadologia Sfântului Grigorie; 12.3. Relația dintre Treime și creație; 12.4. Imagini trinitare.	față în față (săptămâna 12)	Prelegere Materiale didactice imprimate	2 ore
13. Triadologia modernă – perspective comparate 13.1. Reprezentanți ai Răsăritului: Nikos Nissiotis, Dumitru Stăniloae, Boris Bobrinskoy și Ioannis Zizioulas; 13.2. Reprezentanți ai spațiului catolic: Rahner și Yve Congar; 13.3. Veli-Matti Kärkkäinen; 13.4. Triadologia neo-protestanților.	față în față (săptămâna 13)	Prelegere Materiale didactice imprimate	2 ore
14. Concluzii	față în față (săptămâna 14)	Prelegere Materiale didactice imprimate	2 ore

Bibliografie:

BUCHIUL (coord.), pr. prof. Ștefan *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. 1, București, Editura Basilica, 2017.

COFFEY, David, „The Palamite Doctrine of God: A New Perspective”, în *St. Vladimir's Theological Quarterly*, vol. 32 (1988), nr. 3, p. 329-58.

CORBIN, Michel, *L'Esprit-Saint chez Basile de Césarée*, Paris, Les Éditions du Cerf, 2010.

JOHNSON, Elizabeth A, *She Who Is. The Mystery of God in Feminist Theological Discourse*, New York, Crossroad, 1992.

LARCHET, Jean Claude, *Teologia energiilor dumnezeiești: de la origini până la Sfântul Ioan Damaschinul*, traducere de Marinela Bojin, București, Editura Basilica, 2018.

MATSOUKAS, prof. Nikolaos, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, vol. 2: *Expunerea credinței ortodoxe în confruntare cu creștinismul occidental*, traducere de Nicușor Deciu, București, Editura Bizantină, 2006.

MOLTMAN, Jurgen, *God in Creation*, Londra, SCM Press, 1985.

MULLER-FAHRENHOLZ, Geiko, *God's Spirit Transforming a World in Crisis*, Geneva, WCC Publication, 1995.

PELIKAN, Jaroslav, *Tradiția creștină. O istorie a dezvoltării doctrinei*, vol. 2: *Spiritul creștinătății răsăritene (600-1700)*, traducere de Nicolai Buga, Iași, Editura Polirom, 2005, p. 211-25.

SIECIENSKI, Edward A., *The Filioque. History of a Doctrinal Controversy*, Oxford, Oxford University Press, 2010.

STĂNILOAE, pr. prof. Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă (I)*, ediția a IV-a, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2010.

Teologia Dogmatică și Simbolică. Manual pentru Facultățile Teologice, vol. I, Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2008.

THISLTON, Anthony C., *The Holy Spirit – In Biblical Teachings, through the Centuries, and Today*, Cambridge, William B. Eerdmans Publishing Company, 2013.

TSELENGHIDIS, Dimitrios, *Har și libertate în tradiția patristică a secolului al XIV-lea. Contribuții la soteriologia Bisericii Ortodoxe*, coll. *Patristica*, traducere de pr. Daniel Pupăză, Iași, Editura Doxologia, 2015.

WELKER (ed.), Michael, *The Spirit in Creation and New Creation*, Cambridge, William B. Eerdmans Publishing Company, 2012.

YONG, Amos, *Spirit of Love. A Trinitarian Theology of Grace*, Baylor University Press, 2012.

7.2. Seminar/laborator	Modalitatea de desfășurare	Metode de predare	Fond de timp alocat (ore)
1. Capadocienii și triadologia răsăriteană	față în față (săptămâna 1)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
2. <i>Marele Cuvânt catehetic</i> al Sf. Grigorie de Nyssa	față în față (săptămâna 2)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
3. <i>Tratatul despre Sfântul Duh</i> al Sf. Vasile cel Mare – dimensiunea scripturistică	față în față (săptămâna 3)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
4. <i>Tratatul despre Sfântul Duh</i> al Sf. Vasile cel Mare – argumentele triadologice	față în față (săptămâna 4)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
5. <i>Împotriva lui Eunomie (I)</i> al Sf. Vasile cel Mare	față în față (săptămâna 5)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
6. <i>Împotriva lui Eunomie (II)</i> al Sf. Vasile cel Mare	față în față (săptămâna 6)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
7. <i>Împotriva lui Eunomie (III)</i> al Sf. Vasile cel Mare	față în față (săptămâna 7)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
8. <i>Împotriva lui Eunomie (I)</i> al Sf. Grigorie de Nyssa	față în față (săptămâna 8)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
9. <i>Împotriva lui Eunomie (II)</i> al Sf. Grigorie de Nyssa	față în față (săptămâna 9)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
10. Cuvântările teologice ale Sf. Grigorie Teologul (I)	față în față (săptămâna 10)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
11. Cuvântările teologice ale Sf. Grigorie Teologul (II)	față în față (săptămâna 11)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
12. Cuvântările teologice ale Sf. Grigorie Teologul (III)	față în față (săptămâna 12)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
13. Triadologia Capadocienilor reflectată în epistole	față în față (săptămâna 13)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
14. Influențe și perspective ale teologiei Părinților capadocieni	față în față (săptămâna 14)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
Bibliografie:			
EVDOKIMOV, prof. Paul, <i>Ortodoxia</i> , traducerea de IPS Irineu Popa, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1996.			
IOJA, pr. prof. Cristinel, <i>Dogmatică și dogmatişti. Prolegomena privind aprofundarea Teologiei Dogmatice Ortodoxe în România în a doua jumătate a secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea</i> , Iași, Editura Doxologia, 2017.			
LARCHET, Jean-Claude, <i>Sfântul Maxim Mărturisitorul. Mediator între Răsărit și Apus</i> ,			

traducere de Daniela Cojocariu, ediție îngrijită de pr. Dragoș Bahrim, Iași, Doxologia, 2010.
LOSSKY, Vladimir, <i>Teologia Mistică a Bisericii de Răsărit</i> , traducere de pr. Vasile Răducă, București, Editura Anastasia, 1993.
LOUTH, pr. prof. Andrew, <i>Introducere în teologia ortodoxă</i> , traducere Dragoș Mârșanu, Iași, Editura Doxologia, 2014.
MEYENDORFF, pr. prof. John, <i>Teologia bizantină</i> , traducere de pr. conf. Alexandru Stan, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1996.

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Temele de curs și seminar propuse sunt subiecte de actualitate în cercetarea fundamentală și aplicativă din domeniul Teologie, disciplina *Teologie dogmatică ortodoxă*. Tematica disciplinei acoperă conceptele majore relevante pentru aplicațiile specifice și pentru standardele comunității academice de profil. Conținuturile de învățare ajută la aprofundarea temeinică a teologiei, răspunzând, prin aceasta, așteptărilor principalilor angajatori ai absolvenților acestei discipline: structurile eclesiale, structurile de asistență socială și structurile din domeniul educației, asigurând și o bună pregătire pentru admiterea la masterat.

9. Evaluare

9. Evaluare			
Tip activitate	9.1. Criterii de evaluare	9.2. Metode de evaluare	9.3. Pondere din nota finală
9.4. Curs	Modul de analiză, sinteză și integrare a informației teoretice	Examen	70%
9.5. Seminar/laborator	Modul de analiză, sinteză și transfer a cunoștințelor teoretice în lucrările de seminar	Examen parțial	30%
		Lucrare de seminar	
		Activitate de seminar	
9.6. Standard minim de performanță			
• Prezența la curs și seminar (cel puțin 50%); • Participare la seminar (cel puțin 30%); • Utilizarea conceptelor teologice fundamentale în realizarea comunicării învățăturii de credință ortodoxă, respectiv capacitatea de susținere a unui dialog teologie-cultură menit reconfigurării religioase a lumii contemporane.			

Data completării
01.10.2025

Titular de disciplină,
Pr. lect. univ. dr. Lucian Zenoviu BOT

Semnătura titularului

Data avizării în departament
01.10.2025

Director de departament,
Pr. lect. univ. dr. Mihai Ciurea

Semnătura directorului de departament,